

Knihy: Návrat československého marnotratného syna 4.

Další čtení na pokračování knihy ThDr. Josefa Novotného, která obsahuje čtrnáct biblických úvah pro písmáky.

Knihy

Návrat československého marnotratného syna 4.

ThDr. Josef Novotný byl nesporně nejvzdělanějším, současně však i prakticky nejschopnějším pracovníkem československých baptistů v první polovině 20. století se schopnostmi vůdčími, organizačními a řečnickými. Při svých hlubokých vědomostech a znamenité kvalifikaci vědecké byl mužem upřímné, dětinské víry a vroucí zbožnosti, velkým idealistou, laskavým rádcem, kamarádem, přítelem.

Vedle kazatelské a učitelské činnosti byl bratr Józsa Novotný velice činný i literárně. Novinový článek k jeho osmdesátinám nás informuje o tom, že napsal na padesát knih. Jsou to drobné i rozsáhlejší práce, v nichž se dovídáme mnohé o počátcích baptismu u nás, obsahovaly povídky a příběhy pro nejmladší generaci a byla mezi nimi i potřebná literatura pro studenty.

Dnešní čtení na pokračování je další úvaha z jeho útlé knížky biblických úvah pro písmáky *Návrat československého marnotratného syna*, která vyšla v roce 1932 v Praze:

Čím je ti náboženství?

IZ. 55, 1.

Velmi často se říká v denním rozhovoru: »Pověz mi s kým máš přátelství a já ti povím, kdo jsi.« A není pochyby, že tato věta může být nejednou dobrým zkušebním kamenem, aby se zjistilo, jak vysoko stojí určitý charakter. A také se dá velmi dobře tato věta všelijak pozměnit a má stejně svoji platnost. Tedy na př.: »Pověz mi, co čteš, jak trávíš svůj volný čas, jaké jsou tvé denní zvyky a já ti povím, kdo jsi.« A tak rozhodně zůstává v platnosti tato věta, když si ji dnes takto upravíme: »Pověz mi, čím je ti náboženství a já ti povím, kdo jsi.«

Spisovatel našeho textu připodobňuje náboženství patrně: mléku, vínu a vodě. Volá a nabízí duchovní potravu všem, ať už je jim náboženství mlékem, vínem nebo vodou. A podle jeho podobenství vskutku jsou v duchovním světě stupně. Někomu je náboženství mlékem, jinému vínem, jinému pak vodou. Někomu je náboženství pouze mlékem, jen pro určitý věk lidský, dětství. Výše stojí ten, kterému náboženství je vínem, jenom pro posilu v určitých těžkých dobách životních. Nejvýše však je ten, komu je náboženství vodou pro každodenní potřebu.

Promluvme si společně o těchto stupních duchovního života.

Čím vším je lidem náboženství! Začneme-li tím nejnižším stupněm, o kterém náš prorok mluví, nezačli jsme rozhodně se stupněm naprosto nejnižším. Jsou

lidé, kterým je náboženství ještě méně, než jen mlékem pro děti.

Nejniže mi připadají lidé, kterých je u nás spousty, kterým je náboženství jen sváteční okrasou, módou, dobrým tónem, odpovědí na nesmyslný požadavek populární morálky »aby lidé neřekli«. Jsou lidé, kterým je kostel velmi vítaným místem, kam zajdou jako na výstavu se svým novým šatem. Jsou jiní, kteří při každém zvednutí náboženské vlny s ostatními jen z módy, avšak bez vnitřního nutkání účastní se hnutí. Jsou jednotlivci, kteří si vždy na sobě dají záležet a proto mají každého náboženského člověka za slušnějšího občana než nevěrce, proto jaksi z dobrého tónu drží se náboženských lidí. Ty, kteří ochotně vyhovují prázdnému úsluví »aby lidé neřekli« a snaží se býti náboženskými, ty prostě nechápu.

Do stejné kategorie patří ti, kteří přejí náboženskému rozmachu z voltairovského sobeckého důvodu, kterému věřil i náš Jungmann, »aby nás náš krejčí neokradl«. Sami nevěří, mají víru za cosi méněcenného a jejich sobeckým choutkám nevyhovující břímě, avšak dobře se jim hodí pro podřízené, aby z bázně před trestem jednali poctivě.

Posledně jmenovaným podobni jsou i ti, kteří užívají náboženství jako prostředku k dosažení svých národních a státních cílů. Sem patří německý císař, kterému byl každý prostředek dosti dobrý, aby dosáhl svého dobývačného cíle, proto i náboženství, arci degradované na pouhého otroka, bylo jednou z jeho karet, kterými chtěl svět obehřát. A patří sem rozhodně i nevěrec Mussolini, kterému se najednou katolická církev dobře hodí, aby sloužila jeho fašistickým plánům. A v našem národě náleží sem nejen každý klerikální kněz, který užívá náboženství k účelům politickým, nýbrž i každý jiný nekatolík, kterému jde jen o to, aby bylo dosaženo určitých národních a státních cílů, třeba jsou nám drahé, a užívá sníženého náboženství, aby svých sobeckých cílů dosáhl.

Poněkud výše než tito moderní pohané jsou všichni divocí národové s nízkými druhy náboženství, kteří se utíkají k svému náboženství, aby byli ochráněni před nemocemi, neštěstím, zlými duchy i lidmi. Na pohled se zdá, že jsou toto nejnižší náboženství. Jest však nutno při posuzování určitého náboženství hledět na tu okolnost, kterou Kristus vždy při hodnocení zdůrazňoval — totiž na motiv, základní myšlenku. Jestliže takový divoch, kterému je málo dáno a proto málo bude od něho požadováno, užívá nízkého náboženství pro své vskutku vznešené potřeby duchovní — je jistě výše než onen moderní člověk, který žádných duchovních potřeb nemá a jen na oko ohání se vznešeným křesťanským náboženstvím, kterého nikdy osobně nezakusil.

O těchto všech vyjmenovaných stupních náboženství náš prorok vůbec nemluví, na ty se jeho pozvání vůbec nevztahuje, až na tu poslední skupinu, kteří cítí potřebu náboženství, avšak neznají vyšších prostředků, jak tu potřebu uspokojit. Prorok se v první řadě obrací na ty, kteří stojí nejvýše nábožensky, jejichž duši je náboženství tak denní potřebou, jako je voda jejich tělům. Proto zve žíznivé k vodám. Avšak prorok má už své zkušenosti s křehkou lidskou povahou. Proto dodává: jestliže nejste ještě na tak vysokém stupni duchovního vývoje, aby vám náboženství bylo denní potřebou — pojďte a kupte sobě bez peněz a bez záplaty: víno a mléko. To znamená: víno je nápoj, kterého se užívá jen někdy, tenkrát většinou se ho užívalo jen na posilněnou k boji; mléko pak jest nápoj pro dětský věk. A tak prorok zve i ty, kteří přicházejí k duchovním studnicím jen někdy v životě, obyčejně v bojích životních a úzkostech, aby nabrali posily — nebo opět ty, kteří náboženství okusili za život jen v mládí v podobě duchovního mléka.

Začneme s posledním a pojďme přes občasnou potřebu náboženství k denní.

Prorok připodobňuje náboženství k mléku. Není pochyby, že dětství potřebuje náboženství a že musí být připraveno v podobě dětskému věku přiměřené. Musí to být mléko, aby je děti strávily. Je nutno přivítat a podporovat všechny snahy náboženství dětem přiblížit, jako na př. Nedělní školu. Dítě, kterému v mládí nebylo náboženství podáno v podobě mléka, bylo o mnoho ošizeno, nebylo postaveno na základy, na kterých by mohlo spolehlivě stavět svůj život a trpí pak celý svůj život jako duchovní nedochůdce náboženskou dýchavičností. Víťame jistě v naše řady i bratry a sestry, kteří k západu svých let k nám přicházejí, avšak jistě že oni sami pocítují bolestnou mezeru v mládí duchovního svého vývoje a v celém pak svém životě víry nejednou okouší trapnou nejistotu a to proto, že v mládí nebyly položeny základy. Osudná chyba je rozhodně, když člověk staví svůj duchovní dům bez základů v mládí. Avšak právě tak osudná chyba je, staví-li někdo pevné základy a pak je zbaběle opustí, aniž stavěl na nich dál. Je jistě smutný obraz vidět budovu nakloněnou, s trhlinami a sesutím hrozící pro nedostatečné základy, avšak právě tak smutný obraz je opuštěná, nedokončená stavba s pevnými základy, na nichž nebylo dále pokračováno. A tak se zdá, že je těchto druhých více, než prvních. Jsou to ti, jimž se v mládí dostalo náboženské výchovy, kteří však považují náboženství za mléko a jakmile přestávají požívat dětského pokrmu pro své tělo, zanechávají i náboženství. Je to rozhodně omyl dívat se na náboženství jen jako na mléko, hodící se za potravu jen věku dětskému. A všichni dospělí, kteří z nepochopitelných příčin sami děti k náboženství vedou, nebo alespoň jejich náboženskou výchovu svěřují církvi a Nedělní škole, avšak sami cesty náboženské opustili — podobají se, jak Komenský praví, ukazovatelnům cesty, kteří správně cestu naznačují, sami však po ní nejdu. Náboženství je mléko, avšak není jen mléko — je více.

O něco výše stojí ti, kterým je náboženství vínem — posilou pro určité chvíle životní. Do této skupiny náležeji především všichni moderní faraonové, kteří v době radosti, kdy se jim dobře vede, náboženství odhazují jako nepotřebnou věc, avšak v době těžkostí životních utíkají se k náboženství o pomoc, slibují polepšení, když však útlak utrpení povolí, zapomínají na své sliby. Není to rozhodně stanovisko ideální, avšak lépe je hledati pomoci v náboženství alespoň někdy, než nikdy. Je jistě lépe k náboženství sáhnout občas jako k léku, než vůbec nikdy. A jistě stojí výše ten, kdo se posilní náboženstvím v době bojů životních, jako voják douškem vína před bitvou, než ten, kdo vůbec náboženství pomíjí, nebo ten, kdo po položených základech v mládí pak už se k náboženství více nevrací. A právě tato skupina lidí dokazuje význam náboženství. Není to důstojné jednání, z náboženství si učinit svého otroka, který musí pomoci v nouzi a pak je opouštět — avšak právě tito duchovní sobci dokazují vysokou cenu náboženství.

Nejvýše stojí arci ti, kterým sice náboženství bylo kdysi mlékem, kteří v mládí položili pevné základy svému duchovnímu životu, kteří znají posilující moc náboženství, jako číši vína v době umdlévání po krutých bojích života. Avšak oni mají v náboženství více. Náboženství je jim vodou. Jako potřebují denně k svému tělesnému životu čerstvou, pramenitou vodu, bez níž by žízní zahynuli, tak potřebují k svému duchovnímu životu denně živé vody zdravého náboženství, aby jejich víra jim nezhylnula. Nevyrostli z náboženství, jako prvá skupina, ani se k náboženství sobecky neutíkají jen v dobách tísně, jako skupina druhá, nýbrž náboženstvím živi jsou, dýchají i hýbou se. Nemohou jinak. Bez náboženství by se duchovně zadusili. Nemohou den začít bez pohledu vzhůru a nemohou den ukončit bez ponoření se v Slovo Boží. Nemohou být bez společenství dětí božích. Chodí stále s Bohem i ve všední den uprostřed denního shonu a běhu jako čestné

pokolení Enochovo, který tuto skupinu šťastně započal. Na den Páně pak nemohou jinak než dáti místo puzení Ducha Božího a jíti mezi ty, kteří »myslí jako Ježíš Kristus myslil«. Avšak nepěstují jen náboženský život svůj, nýbrž musí se starat i o ty, kteří jsou s nimi na světě. Jim sloužit, pomáhat, povznášet výše k Bohu — je jim bohoslužbou a radostí. Náboženství této skupině lidí je jako voda, která musí promísit každou potravu, má-li býti dobře strávena. Náboženství těchto lidí proniká všechny jejich myšlenky, slova i činy.

Šťastná skupina! Jedině tato skupina může být ideálem Českému Bratru. Zveme všechny, kteří z nepochopení a zaslepenosti pomíjejí bohatý svět náboženský a kteří žízní, jako řvoucí jelen, jenž dychtí po tekutých vodách — avšak svou duši klamou a dávají jí, čím žízeň duše ukojiti nelze. Dejte nám své děti, abychom jim mohli dáti duchovní mléko a tak zajistiti jim jednou duchovní zdraví! Avšak pojdte sami si pro posilující doušek vína náboženského povzbuzení v době utrpení. Nejraději bychom vás však viděli u pramene vod živých, k němuž byste denně přistupovali a z něhož byste čerpali sobě denně potravu i posilu — z něhož byste pili sobě své duchovní zdraví.

Pokračování příště

Můžete také navštívit naši facebookovou stránku [Baptisté - Síť víry](#) nebo facebookovou skupinu [Zpravodaj Baptisté - Síť víry](#)